

Súd: Okresný súd Partizánske
Spisová značka: 5Cb/56/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3613202247
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 01. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eduard Szabo
ECLI: ECLI:SK:OSPE:2016:3613202247.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Partizánske samosudcom JUDr. Eduardom Szabom v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting s.r.o., so sídlom v Prahe, Nagano Office Center, K Červenému dvoru 3269/25a, Česká republika, IČO: 26429705, zastúpeného: Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Grösslingova 4 proti odporcovi: L. A., nar. 25.XX.XXXX, bytom A., W. XXX/XX, zastúpená: AK JUDr. Edit Balážiková, s.r.o., Partizánske, Jesenského 231/5, o zaplatenie 252,-€ s príslušenstvom, takto

rozhodol:

Súd návrh o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,06% denne zo sumy 381,-€ od 22.11.2009 do 17.05.2012, zo sumy 252,-€ od 18.05.2012 do zaplatenia, zamietá.

Súd konanie v časti o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,19% denne zo sumy 381,-€ od 22.11.2009 do 17.05.2012 a zo sumy 252,-€ od 18.05.2012 do zaplatenia zastavuje.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

Navrhovateľ sa podaným návrhom podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu domáha proti odporcovi zaplatenia zmenkovej sumy 252,-€, zmenkového úroku vo výške 0,25% denne zo sumy 381,-€ od 22.11.2009 do 17.05.2012, zo sumy 252,-€ od 18.05.2012 do zaplatenia, zákonného 6% ročného úroku zo sumy 381,-€ od 05.02.2010 do 17.05.2012, zo sumy 252,-€ od 18.05.2012 do zaplatenia, zmenkovej odmeny vo výške 1/3% zmenkovej sumy, teda 1,27€ a náhrady trov konania. Návrh odôvodnil tým, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil odporca dňa 24.04.2009 na zmenkovú sumu 381,-€, pričom sa zaviazal aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25% denne od 22.11.2009. Indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Zmenka bola vystavená dňa 24.04.2009 (dátum vystavenia) na sumu 381€, pričom do jej textu bol poňatý záväzok odporcu zaplatiť na túto zmenku pri predložení na rad zmenkového veriteľa zmenkovú sumu spolu s 0,25% denným úrokom od 22.11.2009. Za miesto splatenia bolo určené sídlo prvotného zmenkového veriteľa. Indosant predložil zmenku k zaplateniu, pričom vystaviteľ doposiaľ zaplatil 129,-€, pričom na zmenkovú sumu uhradil 129,-€ a na úroky uhradil 0,-€. Keďže zmenková listina je opatrená doložkou „bez protestu“ indosant nenechal vyššie uvedené skutočnosti zistiť verejnou listinou.

Súd vo veci samej rozhodol rozsudkom zo dňa 29.04.2014 č.k. 5Cb/56/2013-43 tak, že odporkyňu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi 252,-€, 6%-ný ročný úrok zo zmenkovej sumy, čo predstavuje sumu 52,31€, 6%-ný ročný úrok zo zmenkovej sumy 252,-€ od 18.5.2012 do zaplatenia, zmenkovú odmenu vo výške 1/3% zmenkovej sumy, teda 1,27€, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V tejto časti nadobudol rozsudok právoplatnosť dňa 27.05.2014.

Vo zvyšku súd návrh zamietol, a to v tej časti, v ktorej sa navrhovateľ domáhal priznania zmenkového úroku 0,25% denne zo zmenkovej sumy.

Proti výroku o zamietnutí zvyšku návrhu podal navrhovateľ včas odvolanie. O odvolaní rozhodol Krajský súd v Trenčíne uznesením zo dňa 18.08.2015 č.k. 8Cob/373/2014-81 tak, že výrok rozsudku súdu prvého stupňa v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodol tak z dôvodu, že súd prvého stupňa nedodrжал v konaní procesný postup vyplývajúci z § 120 Občianskeho súdneho poriadku, keď nepoučil účastníkov o dôkaznej povinnosti. Súd pripojil listiny nad rámec účastníkmi navrhnutých dôkazov bez toho, aby účastníkov oboznámil, že takéto dokazovanie mieni vykonať, a následne pred tým, než bez nariadenia pojednávania verejne vyhlásil rozsudok, vykonal dokazovanie. Týmto postupom zaťažil konanie vadami v zmysle § 205 ods. 2 písm. a) v spojení s § 221 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Krajský súd nariadil súdu prvého stupňa odstrániť vady konania spočívajúce v procesnom postupe a rozhodnúť a riadne odôvodniť rozhodnutie aj o trovách konania.

Navrhovateľ písomným podaním doručeným súdu dňa 22.12.2015 vzal návrh na začatie konania v časti o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,19% denne späť. V konaní si naďalej uplatnil len zmenkový úrok vo výške 0,06% denne.

Písomným podaním doručeným súdu dňa 27.01.2016 ospravedlnil prostredníctvom svojho právneho zástupcu neúčasť na pojednávaní a uviedol, že považuje postup súdu, ktorý vytýčil ústne pojednávanie ako nesprávny. Poukázal na čl. 4 a čl. 5 bod 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 s tým, že podľa neho nie sú splnené podmienky nariadenia ústneho pojednávania, pretože to nie je nevyhnutné na zabezpečenie riadneho súdneho procesu. Súd mal nariadiť pojednávanie formou uznesenia a toto uznesenie aj riadne odôvodniť. Zároveň poukázal na závery uznesenia KS v Prešove sp. zn. 10Co/79/2013, podľa ktorého nejde o zjavne neopodstatnenú pohľadávku ani zjavne neprípustný návrh. Súd nemôže vykonať dokazovanie ohľadom obsahu kauzálnej zmluvy predchádzajúcej vystaveniu zmenky. Navrhovateľ poukázal na abstraktnosť zmenkových vzťahov a na potrebu vznesenia a preukázania námietok zmenkového dlžníka a na formálne dôvody na vykonanie dokazovania (vyplnenie príslušného tlačiva). Rovnako poukázal aj na závery rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici vo veci sp. zn. 43CoZm/10/2013, podľa ktorého dôvod na ústne prejednanie veci je daný len ak o to požiada niektorý účastník alebo ak nie je možné vec bez prejednanja rozhodnúť. Takisto poukázal na formálnu platnosť zmenky, ako aj na to, že neboli vznesené relevantné kauzálne námietky, ako aj na oddelenosť zmenkových vzťahov od vzťahov kauzálnych.

Vzhľadom k tomu, že sa navrhovateľ a jeho právny zástupca nedostavili na pojednávanie, hoci naň boli riadne predvolaní, svoju neúčasť ospravedlnili a nežiadali z dôležitého dôvodu o odročenie pojednávania, súd v súlade s § 101 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vec prejednal v ich neprítomnosti.

Súd vec prejednal len v takom rozsahu, v akom o nej doposiaľ nebolo právoplatne meritórne rozhodnuté. To znamená, že predmetom konania ostalo už len zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,25% denne zo sumy 381,-€ od 22.11.2009 do 17.05.2012, zo sumy 252,-€ od 18.05.2012 do zaplatenia a rozhodnutie o trovách konania.

Súd vykonal dokazovanie oboznámením sa s obsahom spisu, najmä návrhu, zmenky, plnomocenstva, originálu zmenky, postúpenia veci, námietky voči postúpeniu, uznesenia KS Trenčín, Tlačiva B, doplnenia návrhu, zmluvy o úvere, tlačiva C, rozsudku zo dňa 29.04.2014, odvolania, uznesenia KS v Trenčíne a čiastočného späťvzatia návrhu. Z vykonaného dokazovania zistil nasledujúci skutkový stav.

Navrhovateľ je indosatár zmenky vystavenej v Partizánskom dňa 24.04.2009 na zmenkovú sumu 381,-€, v ktorej sa odporca zaviazal zaplatiť pri predložení na rad pôvodného zmenkového veriteľa Pohotovosť s.r.o., so sídlom v Bratislave sumu 381,-€ a zmenkový úrok 0,25% denne od 22.11.2009. Miesto splatnosti zmenky je v sídle pôvodného zmenkového veriteľa. Na zmenke sú doložky „bez protestu“ a „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Na rube zmenky sa nachádza indosament, ktorým bola zmenka prevedená pôvodným zmenkovým veriteľom ako indosantom na navrhovateľa ako indosatára.

Navrhovateľ vo svojej odpovedi na žiadosť súdu tvrdil, že sa domáha majetkových práv zo zmenky, nie z pohľadávky.

Zo Zmluvy o úvere uzatvorenej dňa 24.04.2009 medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporcom vyplýva, že uzavreli spotrebiteľskú zmluvu o úvere, predmetom ktorej bola okrem iného aj dohoda o vyplnení zmenky (č.l. 14 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru), podľa ktorej na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky vyplývajúceho z úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi zmenky vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa stane celý dlh splatný okamžite, t.j. keď dlžník neuhradí včas štyri po sebe idúce splátky, prípadne uhradí len časti splátok, alebo neuhradí včas poslednú splátku, alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní za zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa stal splatný celý dlh.

Súdu je z jeho činnosti známe, že spoločnosť Pohotovosť s.r.o. ako veriteľ uzatvára veľké množstvo spotrebiteľských zmlúv o úvere, ktoré sú zabezpečené blankozmenkami vystavenými spotrebiteľmi na rad veriteľa. V týchto zmenkách je ustanovený zmenkový úrok vo výške 0,25% denne (t.j. 91,25% ročne).

Súd pri vykonávaní dôkazov vychádzal zo zásady upravenej v § 120 ods. 1 veta tretia Občianskeho súdneho poriadku a vykonal aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci konania. Súd vykonanie týchto dôkazov považoval za nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Dokazovanie bolo vykonané na pojednávaní, obe procesné strany mali možnosť vyjadriť sa k obsahu dôkazných prostriedkov.

Podľa čl. I. § 5 ods. 1 zákona č. 191/1950 Sb. Zákona zmenkového a šekového (ďalej len „ZZŠ“) v zmenke zročnej na videnie alebo na určitý čas po videní môže vystaviteľ ustanoviť zúrokovanie zmenkovej sumy. V inej zmenke platí táto doložka za nenapísanú.

Podľa čl. I. § 11 ods. 1 ZZŠ každú zmenku, i keď nebola vystavená na rad, možno previesť indosamentom (rubopisom).

Podľa čl. I. § 17 ods. 1, ods. 2 ZZŠ kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Ak je žalovaný zo zmenky ten, koho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, možno majiteľovi robiť námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom vždy. V konaní, v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky sa z úradnej povinnosti prihliadne na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa odseku 1, ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky mohol uplatniť, ak jeho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou.

Podľa čl. I. § 34 ods. 1 ZZŠ zmenka na videnie je zročná pri predložení. Musí byť predložená na platenie do jedného roku od dáta vystavenia. Vystaviteľ môže túto lehotu skrátiť alebo určiť lehotu dlhšiu. Indosanti môžu tieto lehoty skrátiť.

Podľa čl. I. § 48 ods. 1 ZZŠ majiteľ môže postihom žiadať: 1. zmenkovú sumu, pokiaľ nebola zmenka prijatá alebo zaplatená, s úrokmi, ak boli dojednané; 2. šesťpercentné úroky odo dňa zročnosti; 3. trovy protestu a podaných správ, ako aj ostatné trovy; 4. odmenu vo výške jednej tretiny percenta zmenkovej sumy alebo v menšej dohodnutej výške.

Podľa čl. I. § 75 ZZŠ Vlastná zmenka obsahuje:

1. označenie, že ide o zmenku, pojaté do vlastného textu listiny a vyjadrené v jazyku, v ktorom je táto listina spísaná;
2. bezpodmienečný sľub zaplatiť určitú peňažnú sumu;
3. údaj zročnosti;
4. údaj miesta, kde sa má platiť;
5. meno toho, komu alebo na rad koho sa má platiť;
6. dátum a miesto vystavenia zmenky;
7. podpis vystaviteľa.

Podľa čl. 19 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu pokiaľ toto nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie.

Podľa čl. 5 ods. 1 veta prvá a druhá citovaného Nariadenia Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu je písomné. Súd alebo tribunál nariadi ústne pojednávanie, ak to považuje za potrebné alebo ak o to požiada niektorá zo strán.

Podľa § 4 ods. 6, 7 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom ku dňu 17.12.2009 v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky. Veriteľ zodpovedá za škodu vzniknutú spotrebiteľovi porušením odseku 6 veriteľom.

Podľa § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nespĺnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku.

Podľa § 96 ods. 1, ods. 3 veta prvá zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku navrhovateľ môže vziať za konania späť návrh na jeho začatie, a to sčasti alebo celkom. Ak je návrh vzatý späť celkom, súd konanie zastaví. Ak je návrh vzatý späť sčasti, súd konanie v tejto časti zastaví. Nesúhlas odporcu so späťvzatím návrhu nie je účinný, ak dôjde k späťvzatiu návrhu skôr, než sa začalo pojednávanie, alebo ak ide o späťvzatie návrhu na rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je.

Súd sa v prvom rade zaoberal námietkami navrhovateľa spočívajúcimi v tom, že vo veci nemalo byť nariadené pojednávanie a konanie malo byť písomné, respektíve v tom, že ak súd vo veci nariadil pojednávanie, mal to urobiť odôvodneným uznesením. Ustanovenie čl. 5 ods. 1 Nariadenia uvádza, že konanie je síce v zásade písomné, ale ak to považuje súd za potrebné, možno nariadiť ústne pojednávanie. Súd považoval za potrebné nariadiť ústne pojednávanie, pretože vo veci bolo potrebné vykonať dokazovanie na objasnenie skutkového stavu. Spôsob a rozsah vykonávania dôkazov určuje výlučne súd (čl. 9 Nariadenia). Vzhľadom k tomu, že súd ako najvhodnejší a zároveň najspravodlivejší spôsob vykonania dôkazov považoval ich vykonanie na pojednávaní, kde majú účastníci bezprostrednú možnosť k dôkazom sa vyjadriť a zároveň aj reagovať na vyjadrenia druhej procesnej strany, nariadil vo veci pojednávanie. V zmysle čl. 19 Nariadenia sa konanie riadi procesným právom slovenským, preto nebolo potrebné nariadovať pojednávanie uznesením.

V časti o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,19% denne zo sumy 381,-€ od 22.11.2009 do 17.05.2012, zo sumy 252,-€ od 18.05.2012 do zaplatenia súd konanie zastavil, pretože v tejto časti vzal navrhovateľ návrh na začatie konania späť. Prípadný nesúhlas odporcu so späťvzatím návrhu by bol právne neúčinný, pretože k späťvzatiu došlo pred prvým pojednávaním vo veci.

Následne sa súd zaoberal vecnými skutočnosťami podstatnými pre rozhodnutie o tej časti predmetu konania, ktorá ostala jeho predmetom po rozhodnutí krajského súdu. Súd sa najskôr vysporiadal s námietkami navrhovateľa, že odporca nenamietal kauzálne skutočnosti týkajúce sa vystavenia zmenky (týkajúce sa dôvodu jej vystavenia). K tomu súd uvádza, že v zmysle čl. I § 17 ods. 2 ZZŠ súd musel skúmať aj vlastný vzťah odporcu k vystaviteľovi zmenky. Citované zákonné ustanovenie má procesný charakter (upravuje postup súdu v konaní, v ktorom sa uplatňuje právo na priznanie plnenia zo zmenky). Zákon č. 438/2015 Z.z., ktorým bolo toto ustanovenie do ZZŠ s účinnosťou od 23.12.2015 doplnené, neobsahuje v čl. II prechodné ustanovenia. Preto sa toto nové ustanovenie použije aj na toto konanie. Z uvedeného dôvodu súd vykonal dokazovanie aj oboznámením zmluvy o úvere, plnenie z ktorej bolo zabezpečené zmenkou.

Z uvedenej zmluvy o úvere súd zistil, že navrhovateľ sa domáha proti odporcovi práva zo zmenky, ktorá bola vystavená ako zabezpečovací prostriedok úveru poskytnutého spoločnosťou Pohotovosť s.r.o. odporcovi ako spotrebiteľovi. Zmenka bola indosovaná spoločnosťou Pohotovosť s.r.o. na navrhovateľa.

Zmenka je cenným papierom, ktorým sa zmenkový dlžník zaväzuje majiteľovi zmenky zaplatiť v mieste a v čase uvedenom v zmenke určenú sumu. Dlžník zo zmenky môže podľa zákona podať námietku proti majiteľovi zmenky, ak však bola zmenka prevedená, môže podať v zásade námietku týkajúcu sa právneho vzťahu s pôvodným majiteľom proti novému majiteľovi len ak ten pri nadobúdaní zmenky konal v zlej viere alebo sa previnil hrubou nebanlivosťou. To však neplatí, ak vznikol záväzok dlžníka v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou. V takom prípade môže majiteľovi robiť námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom a súd v konaní musí na také skutočnosti prihliadnuť ex offa, aj ak by námietky vznesené neboli.

V zmenke bol na základe dohody o vyplnení zapísaný zmenkový úrok 0,25% denne zo sumy vyplnenej do zmenky, čo súd považuje za rozporné s dobrými mravmi a za dojednanie vychádzajúce z neprijateľnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve. Zmenkový úrok vo výške 91,25% ročne súd považuje za taký, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi. Vychádzal pritom z toho, že z povahy zmenky, ktorá je zmenkou zabezpečovacou, vyplýva, že úrok má mať funkciu sankcie sa omeškanie dlžníka so splácaním dlžnej sumy veriteľovi. Má teda rovnakú funkciu ako zákonný úrok z omeškania. Zákonný úrok z omeškania v čase začatia úročenia zmenky bol vo výške 9% ročne. Dohodnutý zmenkový úrok ho prevyšuje viac ako 10-násobne. Takýto úrok je v hrubom nepomere vo vzťahu k zabezpečovanej zmluvnej povinnosti a je neprimeraným plnením a obchádzaním zákona.

Súd nespochybňuje, že zmenkové právo je založené na formálnosti zmenkových vzťahov, avšak táto formálnosť nesmie v nijakom prípade spôsobovať bezdôvodnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v prospech jednej strany, v tomto prípade majiteľa zmenky. Takisto súd nespochybňuje, že je založené na autonómnej vôli subjektov zmenkového práva, avšak aj tu je potrebné dbať na ochranu práv účastníkov právneho vzťahu vyplývajúcu z iných skutočností (z právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa, z verejného záujmu a pod.). Zmenka môže byť uplatnená medzi subjektmi, ktoré zo svojej povahy nie sú subjektmi rovnými. Takým prípadom môže byť aj vystavenie zmenky spotrebiteľom ako zabezpečovacieho prostriedku na zabezpečenie svojho záväzku voči veriteľovi - dodávateľovi. Je potrebné inak posudzovať zmenkový právny vzťah v prípade, keď sú na oboch jeho stranách rovnocenné subjekty (napríklad podnikatelia) a keď je na jednej strane subjekt silnejší (veriteľ, majiteľ zmenky) a na druhej subjekt slabší (dlžník, spotrebiteľ). Výkon práv majiteľa zmenky (hoci v súlade so zákonom zmenkovým a šekovým) môže neprimerane zasiahnuť do práv zmenkového dlžníka - spotrebiteľa.

V posudzovanej veci je nepochybné, že odporca uzavrel zmluvu o spotrebiteľskom úvere so spoločnosťou Pohotovosť s.r.o. s tým, že jeho záväzok bol zabezpečený blankozmenkou, ktorá bola neskôr indosovaná na navrhovateľa. Spoločnosť Pohotovosť s.r.o. v právnom vzťahu s odporcom vystupoval ako podnikateľ, predmetom činnosti ktorého je poskytovanie úverov. Musela teda poznať všetky okolnosti uzatváraného právneho vzťahu i zmenkové právo. Z vlastnej činnosti je súdu známe, že indosácia blankozmienok vystavených spotrebiteľmi na rad spoločnosti Pohotovosť s.r.o.

na navrhovateľa nie je pre pôvodného zmenkového veriteľa výnimočná, z množstva navrhovateľom podaných návrhov na začatie konania vyplýva, že ju vykonáva systematicky. Táto skutočnosť vyvoláva pochybnosti o skutočnom účele indosácie zmenky. Došlo ňou totiž k významnej ujme na právach spotrebiteľa, ktorý nemohol až do 22.12.2015 vznášať kauzálne námietky týkajúce sa pôvodného právneho vzťahu so spoločnosťou Pohotovosť s.r.o. voči novému majiteľovi zmenky. Pritom dojednanie zmenkového úroku vo výške takmer 100% ročne je okolnosťou, ktorú by dlžník - spotrebiteľ mohol voči veriteľovi - dodávateľovi namietat'. Takýmto spôsobom mohol veriteľ v spotrebiteľských právnych vzťahoch obísť zákonné ustanovenia na ochranu spotrebiteľa a fakticky znemožniť spotrebiteľovi brániť sa proti neprijateľným (nekalým) podmienkam v spotrebiteľských zmluvách, ak si voči spotrebiteľovi vymieni zabezpečenie plnenia zo zmlúv zmenkou, čo súd považuje za neprípustné.

Výkon takého právneho úkonu, hoci v súlade s právom, ktorý by bol zároveň (na podklade iného právneho predpisu) úkonom protiprávnym, nemôže požívať ochranu súdu (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Nie je možné akceptovať výlučne formalistický výklad práva, ak by sa takým spôsobom odôvodňovala zrejma nespravodlivosť. Zmenkové právo pre svoju formálnosť neumožňovalo poskytnúť účastníkovi právneho vzťahu takú ochranu, ktorá by mu patrila podľa iných právnych predpisov (na ochranu spotrebiteľa). Táto formálnosť je potom ľahko zneužiteľná na dosiahnutie nedôvodného zisku podnikateľského subjektu, ktorý sa stane majiteľom zabezpečovacej zmenky vystavenej spotrebiteľom. Na základe ustanovení o ochrane spotrebiteľa by mu takýto zisk nepatrila (§ 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka), na základe zmenkového práva by však nebolo možné ani len posúdiť, či mu taký zisk patrí alebo nie a súd by mu ho musel priznať. Podľa názoru súdu je preto potrebné v zmenkových právnych vzťahoch, v ktorých je zo všetkých okolností zrejme, že ich subjektom je na jednej strane subjekt, ktorý bol v pôvodnom (kauzálnom) právnom vzťahu spotrebiteľ, vykladať zákon takým spôsobom, aby spotrebiteľ nebol ukrátený na svojich právach, ktoré mu priznáva jednak európska legislatíva (napr. smernica č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách), ale aj vnútroštátne právne predpisy, do ktorých je európske právo transponované (napr. Občiansky zákonník, Zákon o spotrebiteľských úveroch, Zákon o ochrane spotrebiteľa a pod.). Len taký výklad zákona totiž bude v súlade s požiadavkou vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa, ktorá je zakotvená okrem iného aj v Zmluve o fungovaní Európskej únie (čl. 169). Je zrejme, že tieto skutočnosti si uvedomil aj zákonodarca, keď zákonom č. 438/2015 Z.z. novelizoval ustanovenia predpisov zmenkového práva.

Zmenkový úrok vo výške takmer 100% ročne je podľa názoru súdu dojednaný neplatne (pre rozpor s dobrými mravmi i pre rozpor s ustanovením § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka), a keďže ide o neplatnosť absolútnu, súd na ňu prihliadol ex offa.

Absolútna neplatnosť dopadá na celé dojednanie zmenkového úroku, na právny vzťah účastníkov pôsobí ex tunc (od počiatku) a nie je možné konvalidovať ju tým, že navrhovateľ si uplatní plnenie len časti tohto (neplatného) dojednania. Skutočnosť, že návrh v časti o zaplatenie zmenkového úroku 0,19% denne vzal späť, nekonvaliduje neplatnosť dojednania zmenkového úroku 0,25% denne. Toto dojednanie je neplatné v celom rozsahu, preto nie je možné navrhovateľovi priznať ani znížený zmenkový úrok 0,06% denne. Z uvedeného dôvodu súd návrh v tejto časti zamietol.

O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku tak, že žiaden z účastníkov konania nemá na náhradu trov konania právo, pretože navrhovateľ aj odporca boli v konaní čiastočne úspešní a čiastočne neúspešní. Navrhovateľ bol úspešný čo do zaplatenia istiny 252,-€, 6% ročného úroku zo zmenkovej sumy 381,-€ od 05.02.2010 do 17.05.2012, zo sumy 252,-€ od 18.05.2012 do zaplatenia a zmenkovej odmeny 1/3% zmenkovej sumy, teda 1,27€ a odporca čo do zaplatenia 0,25% denného úroku zo zmenkovej sumy 381,-€ od 22.11.2009 do 17.05.2012, zo sumy 252,-€ od 18.05.2012 do zaplatenia. Súd prihliadal aj na to, že odporca si náhradu trov konania neuplatnil a zo spisu mu vznik žiadnych trov nevyplýva. Preto rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá na náhradu trov konania právo.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku m o ž n o podať odvolanie do 15 dní od jeho doručenia cestou podpísaného súdu na Krajský súd v Trenčíne, písomne v troch vyhotoveniach.

Odvolaie musí mať náležitosti § 42 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (musí z neho byť zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, a musí byť podpísané a datované) a § 205 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (musí sa v ňom tiež uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha).

Podľa § 205 ods. 2 Odvolaie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, ten kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát, súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil, tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav,
- b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci,
- g) rozsudok je nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona; ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia. (§ 251 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).